AH 611

2026Z22399

Antwoord van staatssecretaris De Bat (Economische Zaken en Klimaat) (ontvangen 11 november 2026)

1
Bent u bekend met het rapport van de NAM ‘Gaswinning Moddergat, Lauwersoog en Vierhuizen’?

Antwoord

Ja.

2

Wat vindt u ervan dat het advies aangeeft dat de grenzen van bodemdaling door gaswinning onder Waddenzee dichterbij komen?

Antwoord

Er is afgesproken dat de grenzen van de bodemdaling door gaswinning onder de Waddenzee worden bepaald met de 'hand-aan-de-kraan'-methodiek. Zolang de gebruiksruimte[1] volgens deze methodiek niet wordt overschreden, geeft de situatie geen aanleiding tot aanvullende maatregelen. De Auditcommissie Gaswinning Waddenzee beoordeelt jaarlijks de rapportages die de NAM publiceert en adviseert de minister van LVVN en mij hierover. In het advies over monitoringsjaar 2025[2] onderschrijft de auditcommissie de conclusie van de NAM dat diepe bodemdaling binnen de beschikbare veilige gebruiksruimte is gebleven. De auditcommissie constateert dat de afgesproken grenzen van de gaswinning wel dichterbij komen en beveelt aan te onderzoeken of dit gevolgen heeft voor de afbouw van de gaswinning. Ik vraag de NAM om dit advies te betrekken bij de evaluatie van het monitoringsprogramma 2020-2026 en bij de uitwerking van een nieuw monitoringsprogramma vanaf 2027. Tenslotte, elk jaar informeert het kabinet de Tweede Kamer over de monitoringsrapportages van de NAM en Frisia op de Waddenzee, geëvalueerd door de Auditcommissies Aardgaswinning en Zoutwinning, voorzien van een appreciatie van het kabinet. Ik zal de Kamer binnenkort dan ook informeren over het monitoringsjaar 2025.

3

Onderschrijft u dat in de komberging Zoutkamperlaag de bodemdaling plus zeespiegelstijging nu al 4,33 mm per jaar bedraagt, bij een grens van 5 mm?

---

[1] De gebruiksruimte is gereguleerd onder het ‘hand aan de kraan’-principe. Het principe houdt in dat gas of zout mag worden gewonnen, zolang de snelheid van bodemdaling als gevolg van deze winning de beschikbare veilige gebruiksruimte niet overschrijdt.
[2] https://www.commissiemer.nl/advies/monitoring-aardgaswinning-onder-de-waddenzee-vanaf-de-locaties-moddergat-lauwersoog-en-vierhuizen-over-het-jaar-2025/

Antwoord

Ja, dat klopt. De belasting door de bodemdaling door gaswinning bedraagt 0,68 mm/jaar in de komberging Zoutkamperlaag[3]. Tezamen met een zeespiegelstijging volgens het beleidsscenario van 3,65 mm/jaar geeft dit 4,33 mm/jaar. De minimale sedimentatiesnelheid, ook wel het meegroeivermogen, voor Zoutkamperlaag is vastgesteld op 5 mm/jaar. Hiermee wordt geconcludeerd dat de bodemdaling door gaswinning binnen de gebruiksruimte voor delfstoffenwinning is gebleven.

4

Hebt u er kennis van genomen dat het rapport een gemiddelde hoogwaterstijging bij Lauwersoog van 4,3 mm per jaar over 2007–2025 vermeldt, terwijl in de toets op de gebruiksruimte wordt gerekend met 3,65 mm? Hoe verklaart u dit verschil?

Antwoord

In de gemiddelde hoogwaterstijging zit de gemiddelde zeespiegelstijging, maar ook de autonome bodemdaling door isostasie[4] en de bodemdaling door gaswinning. De gemiddelde hoogwaterstijging (4,3 mm/jaar) minus de belasting door de gaswinning in de komberging Zoutkamperlaag (0,68 mm/jaar) komt uit op 3,62 mm/jaar wat vergelijkbaar is met de zeespiegelstijging in het beleidsscenario (3,65 mm/jaar).

5

Hoe beoordeelt u dat vijf van de dertien Natura 2000-broedvogelsoorten niet meer in het Lauwersmeer broeden, en dat de gemeten maaivelddaling daar beduidend groter is dan de gemodelleerde bodemdaling?

Antwoord

In de Publiekssamenvatting en Integrale beoordeling[5] wordt geconcludeerd dat de aantallen beschermde broedvogelsoorten sterk gerelateerd is aan de ontwikkelingen binnen het Lauwersmeergebied. Deze ontwikkelingen, zoals sterk fluctuerende waterstanden, hoge waterpeilen door meteorologische omstandigheden, vormen van beheer, begrazing en predatie, kunnen niet worden gerelateerd aan bodemdaling door gaswinning.

In de gemeten maaivelddaling zit naast de bodemdaling door diepe oorzaken, zoals gaswinning, ook bodemdaling door ondiepe oorzaken, zoals compactie van klei en veen. Hierdoor zal de gemeten maaivelddaling altijd groter zijn dan de gemodelleerde bodemdaling door de gaswinning. De gemeten

[3] https://eur01.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Fnam-onderzoeksrapporten.data-app.nl%2Freports%2Fdownload%2Fwadden%2Fnl%2F309f0c2c-6f2e-4bee-92bc-b1ef5211f1f1&data=05%7C02%7Ct.m.g.vandegriendt%40minezk.nl%7C403580b0ca414c06339908df2b8c0fac%7C1321633ef6b944e2a44f59b9d264ecb7%7C0%7C0%7C639277552728300511%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJFbXB0eU1hcGkiOnRydWUsIlYiOiIwLjAuMDAwMCIsIlAiOiJXaW4zMiIsIkFOIjoiTWFpbCIsIldUIjoyfQ%3D%3D%7C0%7C%7C%7C&sdata=q5LTQy9qImcYu83tFKh7wSAq3McPd1lDK88D5VeBfBU%3D&reserved=0, Blz. 38

[4] Bodemdaling door isostasie is de bodemdaling die ontstaat doordat Nederland in de laatste ijstijd omhoog kwam door het gewicht van het ijs in Scandinavië. Nu het ijs weg is komt Scandinavië omhoog en zakt Nederland weer naar beneden.

[5] https://pas.commissiemer.nl/files/nl/4042/1-publiekssamenvatting-en-integrale-beoordeling-over-2025.pdf

bodemdaling op het pleistoceen[6] kan wel vergeleken worden met de gemodelleerde bodemdaling door de gaswinning. Het laatste statusrapport over bodemdaling Noord-Nederland, waarin ook een vergelijking is opgenomen met de gemodelleerde bodemdaling, is in 2026 gepubliceerd[7].

De Auditcommissie oordeelt in zijn advies over de monitoring van 2025 van het Lauwersmeergebied dat een negatief effect van diepe bodemdaling uit te sluiten is. Ik zie geen aanleiding om hier anders over te oordelen dan de Auditcommissie.

6

Hebt u er kennis van genomen dat volgens het rapport de Wulp, Kanoet en Tureluur in het beïnvloedingsgebied harder achteruitgaan dan in de rest van de Nederlandse Waddenzee? Waarom leidt dit niet tot de conclusie dat een effect van gaswinning niet kan worden uitgesloten? Gaat u hier nader onderzoek naar doen?

Antwoord

Ik heb hier kennis van genomen.

Voor de Wulp geldt dat de aantallen al lange tijd afnemen in het beïnvloedingsgebied en dat dit sinds 2008 (een jaar na aanvang van de gaswinning) parallel loopt aan de aantalsontwikkeling in de rest van de Nederlandse Waddenzee. De Wulp is erg verstoringsgevoelig, dat kan ook meespelen in de afname van de soort. Er zijn geen aanwijzingen voor een effect van bodemdaling door gaswinning op de Wulp.

Voor de Kanoet geldt dat de aantallen in het beïnvloedingsgebied sterk fluctueren maar laat de kortetermijntrend een matige afname zien. In de Publiekssamenvatting en Integrale beoordeling wordt deze afname toegeschreven aan de afname van het kokkelbestand en wordt er geconcludeerd dat er geen effect van bodemdaling op de instandhoudingsdoelstellingen is vastgesteld.

Voor de Tureluur geldt dat de aantallen in het beïnvloedingsgebied sinds 2010 langzaam afnemen terwijl de trend in de rest van de Nederlandse Waddenzee stabiel is. De trends in de rest van de Internationale Waddenzee zijn echter contrasterend. De afname van de Noord-Europese populatie zou van invloed kunnen zijn op de aantallen in het gehele Waddengebied. Ook voor de Tureluur zijn er geen meetbare veranderingen gevonden die mogelijk kunnen duiden op een negatief effect van de gaswinning.

[6] Geologische laag waaronder geen compactie van ondiepe materialen meer plaatsvindt. De peilmerken die gemeten worden voor het bepalen van de diepe bodemdaling zijn gefundeerd op dit pleistoceen, net als de fundering van gebouwen.
[7] https://nam-onderzoeksrapporten.data-app.nl/reports/download/bodemdaling/nl/13f19415-cdda-482b-9161-ddaedec6339c

Dit wordt ook door de Auditcommissie onderschreven en op basis hiervan acht ik het niet nodig om nader onderzoek te doen naast de diverse monitoringsprojecten die al plaatsvinden.

7

Valt een hervatting van de productie in de velden Vierhuizen-Oost en Lauwersoog-Oost binnen het bestaande winningsplan? Wordt deze vooraf getoetst aan de huidige, krappe marges?

Antwoord

Voor het gasveld Vierhuizen-Oost is in het vigerende winningsplan een winningsduur opgenomen tot en met 31 december 2024. Hervatting van de productie is door NAM niet voorzien. Voor het gasveld Lauwersoog-Oost geldt op basis van het geldende winningsplan een winningsduur tot en met 31 december 2035. NAM heeft aangegeven voornemens te zijn de productie uit dit veld weer op gang te brengen.

Hervatting van de productie uit het gasveld Lauwersoog-Oost zal moeten passen binnen de randvoorwaarden zoals opgenomen in het instemmingsbesluit met het geldende winningsplan. Hierbij geldt onder meer het eerdergenoemde ‘hand aan de kraan’-principe. De bodemdaling door de gaswinning moet daarbij binnen de laatst vastgestelde gebruiksruimte blijven. Het is aan NAM om de productie overeenkomstig vorm te geven. SodM houdt hier toezicht op.

8

Klopt het dat de NAM beroep heeft ingesteld tegen het geldende gebruiksruimtebesluit, omdat zij het zeespiegelstijgingsscenario te conservatief vindt? Wat is de stand van die procedure? Hoe verhoudt het aanvechten van dit scenario zich tot het ‘hand aan de kraan’-principe, waarop de NAM zichzelf beroept?

Antwoord

Dat klopt, NAM heeft beroep ingesteld tegen het laatste gebruiksruimtebesluit van 2024, net als Frisia en de Waddenvereniging. Deze zaken zijn in behandeling bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van de State. Het is onbekend wanneer de afdeling uitspraak zal doen. Het instellen van beroep heeft geen schorsende werking. Dat betekent dat NAM zich nu moet houden aan dit gebruiksruimtebesluit.

9

Bent u bereid uit te sluiten dat het meegroeivermogen of het zeespiegelscenario wordt versoepeld om meer winning mogelijk te maken?

Antwoord

Het kabinet volgt het advies van de experts over zeespiegelstijging voor de periodieke herziening van het gebruiksruimtebesluit. Deze moet minimaal elke 5 jaar worden herzien met een nieuw zeespiegelstijgingsscenario. Voor het meegroeivermogen (ook wel minimale sedimentatiesnelheid) heeft Deltares een onderzoek uitgevoerd waar de Kamer op 4 september 2025 over is geïnformeerd[8]. Hieruit bleek dat het meegroeivermogen hoger kan worden vastgesteld omdat de sedimentatiesnelheden in de praktijk flink hoger uitvallen. Het meegroeivermogen van de komberging Vlie is ook al eens naar boven bijgesteld. Ik kan daarom niet uitsluiten dat het meegroeivermogen op basis van wetenschappelijke kennis kan worden bijgesteld.

10

Deelt u de opvatting dat het onwenselijk is dat de NAM zelf beoordeelt of er een relatie is tussen natuurachteruitgang en haar eigen gaswinning? Bent u bereid om te regelen dat deze beoordeling onafhankelijk plaatsvindt?

Antwoord

De beoordeling van mogelijke effecten op de natuur door gaswinning vindt momenteel al onafhankelijk plaats. De NAM laat dit onderzoek uitvoeren door instituut Sovon en dit gebeurt via een model waarbij de NAM geen invloed heeft op de resultaten. De onafhankelijke Commissie MER treedt op als Auditcommissie voor de gaswinning onder de Waddenzee. De Auditcommissie betrekt bij het samenstellen van haar advies ook de rapportage van Sovon. Er zijn geen redenen om dit proces anders vorm te geven.

[8] https://ikregeer.nl/document/kv-tk-2026z22399